

Infocenter 10 år

Region Sønderjylland-Schleswig

Region Sønderjylland-Schleswig
Regionskontor & Infocenter
Lyren 1 · DK-6330 Padborg
Tel. +45 74 67 05 01 · Fax +45 74 67 05 21
www.region.de · www.region.dk · www.pendlerinfo.org
www.kulturfokus.dk · www.kulturfokus.de
August 2014

Vi fraskriver os ethvert ansvar for fuldstændigheden af oplysningerne!

ISBN: 978-87-989 145-5-6

10 år med grænsependlerrådgivning i Region Sønderjylland-Schleswig

Med Interreg-projektet 'Infocenter Grænse-Grenze' slog Region Sønderjylland-Schleswigs regionale grænsependlerrådgivning for første gang dørene op for råde søgende arbejdstagere og arbejdsgivere i regionen den 1. august 2004. I anledning af 10-årsjubilæet vil der i det følgende blive informeret om aktiviteterne og udviklingen og også givet et bud på fremtidsudsigterne.

*Carsten Vammen, Sylvia Witte, Alexander Roeder og
Regionskontor & Infocenters leder Peter Hansen*

Rådgivningscentret, som i starten var bemandedet med 1 ½ fuldtidsstilling, søgte frem for alt at realisere en yderligere åbning af det grænseoverskridende arbejdsmarked og præsentere Region Sønderjylland-Schleswig som en aktiv og unik region med en særlig viden om nabolandet.

Og alene den kendsgerning, at der i støtteperioden blev gennemført ca. 8.400 rådgivninger, selv om det planlagte antal kun var sat til 1.000, vidner med al tydelighed om, at tilbuddet var en stor succes og også et vigtigt initiativ. Det medførte samtidig, at de politiske beslutningstagere besluttede sig for at gøre tilbuddet permanent og tilpasse kapaciteterne.

I dag indgår Infocentret som en integreret del af Regionskontoret, der er Region Sønderjylland-Schleswigs sekretariat, og rådgivningsarbejdet forestås i dag af 3 medarbejdere.

Behovene

Da rådgivningscentret for grænsegængere startede op, var arbejdet koncentreret omkring at danne netværk med forskellige aktører, herunder særligt at fremskaffe og formidle informationer og udarbejde materiale samt oprette en hjemmeside. Det er altid blevet prioriteret højt, at der arbejdes tæt sammen med andre aktører, og at dobbeltarbejde og dobbeltstrukturer skal undgås. Som følge af den store efterspørgsel efter arbejdskraft i Danmark, særligt i årene 2005 - 2008, er talrige nye pendlere blevet rådgivet, og der er opbygget grundlæggende viden om grænseoverskridende problemstillinger. I takt

med den begyndende finanskrisen og de stigende ledighedstal på begge sider af grænsen begyndte antallet af grænsependlere at falde støt og nåede et lavpunkt i 2012.

Dette har dog ikke været ensbetydende med et tilsvarende fald i rådgivningstallene, idet ledige, tidligere grænsependlere og uarbejdsdygtige med en relation til arbejdsmarkedet i nabolandet også stiller spørgsmål, selv om disse rårdsøgende ikke fremgår af grænsependlerstatistikkerne.

Da der ikke findes officielle grænsependlerstatistikker, er antallet af grænsependlere siden 2007 blevet fastsat ved et skøn, hvor Regionskontor & Infocenter ringer rundt til alle kommuner for at indhente socialsikringsdata.

Statistik

Ændringer i antallet af aktive grænsependlere og andre på det grænseoverskridende arbejdsmarked kan hverken tilskrives de arbejdsmarkedspolitiske aktørers arbejde alene eller er udtryk for det rådgivningsbehov, der måtte være på et givet tidspunkt. Især de store konjunkturudsving i de forgangne år har med al tydelighed vist, at arbejdsmarkedet ligger under for en enorm dynamik.

Men ikke desto mindre giver antallet af grænsependlere og de emner, der er rettet henvendelse om, et overblik over rådgivningscentrets arbejde.

Grænsependlertal

2003	(D > DK)	1.683
2004	(D > DK)	1.882
2007	(D > DK + DK > D)	ca. 12.700
2008	(D > DK + DK > D)	ca. 19.300
2009	(D > DK + DK > D)	ca. 13.700
2010	(D > DK + DK > D)	ca. 10.170
2011	(D > DK + DK > D)	ca. 9.100
2012	(D > DK + DK > D)	ca. 8.400
2013	(D > DK + DK > D)	ca. 8.500

Antal rådgivninger fra august 2004 til juli 2014

	jan	feb	mar	april	maj	juni	juli	aug	sept	okt	nov	dec	sum
2004								52	100	116	143	58	469
2005	183	152	146	134	132	171	133	254	196	133	163	102	1899
2006	223	185	253	188	209	288	259	393	331	332	298	204	3163
2007	381	398	412	449	331	454	450	486	408	392	417	280	4858
2008	483	470	374	465	514	473	436	344	432	423	342	295	5051
2009	413	465	458	367	369	406	342	306	329	265	309	235	4264
2010	294	331	372	339	276	380	250	315	332	307	361	231	3788
2011	353	355	464	343	356	297	290	331	376	293	289	186	3933
2012	284	276	316	251	247	215	219	256	192	225	262	172	2915
2013	280	215	222	195	178	174	157	197	174	191	150	120	2253
2014	288	193	229	207	209	173	141						1440

Rådgivninger i alt 34.033

Rådgivning fordelt på emner fra 2004-2014

Almen: Spørgsmål som kan besvares uden at man ser på den enkelte person og den individuelle situation.

Individuel: Spørgsmål, som kun kan besvares ved at se på den individuelle persons situation.

Arbejdsmarked Tyskland almen

Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Tyskland uden individuel karakter. Den enkelte person skal der ikke tages højde for.	456
--	-----

Arbejdsmarked Danmark almen

Almene spørgsmål vedrørende arbejde i Danmark uden individuel karakter. Den enkelte person skal der ikke tages højde for.	7.681
---	-------

Arbejdsmarked Tyskland individuel

Spørgsmål vedr. arbejde i Tyskland, typisk dansk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	769
---	-----

Arbejdsmarked Danmark individuel

Spørgsmål vedr. arbejde i Danmark, typisk tysk grænsependler. Det drejer sig om en konkret situation og spørgsmål til den individuelle situation.	4.255
---	-------

Skat almen i Danmark eller Tyskland

Spørgsmål vedrørende skat uden individuel karakter. Typisk: Mulig pendler uden et konkret arbejdstilbud. Typiske spørgsmål: Hvad er sidste frist for aflevering af årsopgørelse? Hvor høj er den gennemsnitlige skat?	3.111
---	-------

Skat individuel i Danmark eller Tyskland

Spørgsmål vedrørende skat med individuel karakter. Typisk: Aktiv grænsependler, grænsependler på pension, mulig pendler med konkret arbejdstilbud, andre forhen-værende grænsependlere. Typiske spørgsmål: Hvad kan jeg trække fra i skat? Kan jeg bruge grænsegængerreglen? Er det muligt at være ubegrænset skattepligtig? Hvorfor har jeg modtaget 6 årsopgørelser? osv.	4.275
---	-------

Sygesikring almen i Danmark eller Tyskland

Almene spørgsmål vedrørende sygesikring uden individuel karakter. Typisk: Hvordan er jeg sygesikret som grænsependler? Hvor høj er sygedagpengesatsen generelt?	993
---	-----

Sygesikring individuel i Danmark eller Tyskland

Man er nød til at se på den enkelte sag. Er beskæftigelsesperioden opfyldt? Hvor længe varer sygdommen allerede? Hvor høj er mine sygedagpenge?	2.275
---	-------

Pension almen i Danmark eller Tyskland

Almene spørgsmål vedrørende folkepension, pensionsordninger, specielle pensioner, førtidspension, arbejdsmarkedspension og lignende.	625
--	-----

Pension individuel i Danmark eller Tyskland

Som ved pension almen men med personlig karakter.	1.546
---	-------

Almen social sikring i Tyskland

Spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, tysk Pflegeversicherung, arbejdsulykkesforsikring, familiedydelser.	200
--	-----

Almen social sikring i Danmark

Spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikring, arbejdsulykkesforsikring, efterløn, familiedydelser.	245
---	-----

Individuel social sikring i Tyskland

Som ved almen men med personlig karakter.	634
---	-----

Individuel social sikring i Danmark

Som ved almen men med personlig karakter.	1.267
---	-------

Erhvervscontakter i Tyskland

Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	79
---	----

Erhvervscontakter i Danmark

Alle spørgsmål fra virksomheder som ikke vedrører social sikring (883/2004) eller skat.	335
---	-----

Diverse spørgsmål alment eller individuel

Spørgsmål vedrørende andre ting end nævnt før som for eksempel giftemål, skilsmisse, statsborgerskab.	4.787
---	-------

Resultater

Svar - med det samme uden yderligere sagsbehandling.	23.285
Henvielse - spørgsmålet skal besvares af en offentlig myndighed (da det hyppigt er et individuelt problem, henvises der til den kompetente institution).	9.962
Undersøgelse og svar - sager skal undersøges også med hjælp fra andre eller spørgsmålet er så komplekst og skal undersøges nærmere. Svar gives senere, ikke med det samme.	786

Ser man på rådgivningsarbejdets kvalitet og succes, så er det noget, der er meget svært at måle sammenlignet med de absolutte tal. Generelt får rådgivningscentret positiv respons fra de rådeøgende, som giver udtryk for tilfredshed. I få tilfælde er borgerne utilfredse med rådgivningstilbuddets begrænsninger, hvilket typisk er tilfældet, når det drejer sig om skatteoptimerende spørgsmål eller juridisk rådgivning, som Infocentret ikke må eller kan være behjælpelig med. Undertiden er de rådeøgende ikke indforståede med de oplysninger, de får. Det giver anledning til frustration hos de pågældende, når de ikke kan få stillet en bestemt ydelse i udsigt, når der bliver identificeret mobilitetsbegrænsninger, eller de bliver gjort opmærksom på huller i lovgivningen. Men det kan desværre heller ikke undgås i fremtiden.

Løbende forandringer er en del af succesen

Da støtteperioden udløb i 2007, besluttede bestyrelsen for Region Sønderjylland-Schleswig at videreføre det rådgivningstilbud, som efterhånden var blevet helt uundværligt. I 2007 og 2008 blev personalesituationen således tilpasset kapacitetsbehovet, og efter en personaleudskiftning råder man nu over tre fuldtidsstillinger. Infocentret er siden 2007 indgået som en integreret del af Regionskontoret og beriger sekretariatets arbejde med sin ekspertise

på mange områder. For at kunne tilbyde denne rådgivningstjeneste flere steder i regionen, har man siden 2007 haft månedlige træffetider i Flensburg, Leck, Aabenraa og Schleswig. Specielle informationstilbud rettet mod arbejdsgivere, fagforeninger eller myndigheder tilrettelægges i tæt samråd med de pågældende og gennemføres som seminar eller foredrag. Endvidere er Infocentret repræsenteret på forskellige messer med fokus på det grænseoverskridende arbejds- og uddannelsesmarked. Der er bl.a. afholdt en lang række arrangementer sammen med Femern Bælt-regionen, og man har været kollegerne her behjælpelig med at besvare relevante spørgsmål.

*Infocenter rådgivning på Nordjobmesse 2006
Infocenteret rådgiver hvert år på Nordjob*

Og med projektet 'Pontifex', der startede op i 2010, og det rådgivnings- og analysearbejde, som koordineres af sekretariatets leder, råder regionen over et slagkraftigt instrument til fremme af mobiliteten for arbejdstagere, arbejdsgivere, studerende, pensionister samt tilflyttere.

Rent emnemæssigt fordeler de rådsøgendes henvendelser sig fortsat på følgende felter: skat, sygesikring og plejeforsikring, pensions- og arbejdsløshedsforsikring samt ulykkesforsikrings- og familieydelse. I de senere år er der dog kommet en lang række særlige emner til, hvilket har gjort det nødvendigt

at udvikle indholdet i faglig og rådgivningsdidaktisk henseende. Som eksempler skal her kun nævnes den bagudrettede beskatning af udlandspensioner, der blev indført i Tyskland i 2005, og den øgede efterspørgsel på danske arbejdsattester. For også at kunne leve op til de rådsøgendes krav i fremtiden, er det uomgængeligt, at de faglige informationer løbende bliver justeret og udbredt, og at rådgiverne løbende bliver efteruddannet.

Forandringer på det grænseoverskridende arbejdsmarked

Foruden det rent statistiske kan der også konstateres kvalitative forandringer på det meget dynamiske dansk-tyske arbejdsmarked. Særligt byggeboomet i Danmark fæstnede sig i befolkningens bevidsthed i årene frem til 2008. Det medførte bl.a., at rigtig mange mennesker vendte blikket mod nord for bl.a. også at lære dansk. Der har dog også været et par meget negative eksempler, hvor arbejdstagere endte med at stå i en vanskelig situation på grund af manglende viden eller ganske enkelt falske forestillinger, men også på grund af arbejdsgivere, der handlede i strid med reglerne.

Konjunktursituationen gør, at der i øjeblikket kan spores en svag tendens til, at danske arbejdstagere også søger beskæftigelse i Tyskland. Indtil for få år siden var det forbeholdt en meget snæver målgruppe, som bestod af medarbejdere fra danske firmaer med afdeling i Tyskland. Samtidig var det kendetegnende for disse arbejdstagere, at de typisk havde højere kvalifikationer og tilsvarende højere indkomster. At mere gennemsnitlige arbejdstagere nu også viser interesse for det tyske arbejdsmarked, skyldes både det lave jobudbud i Danmark, men sikkert også det forbedrede informationsniveau og de ofte stigende lønninger syd for grænsen.

Kvalifikationskravene har dog ændret sig i begge pendlingsretninger. Især kravene til sprogkunderskaber tyder på at være steget, og også den formelle dokumentation af kvalifikationer spiller en stadig større rolle. Man må nu vente og se, om der indtræder en ændring som følge af den mangel på arbejdskraft, der aftegner sig.

Det kan endvidere konstateres, at antallet af grænseoverskridende aktive studerende og elever/praktikanter stiger som følge af de ofte gode muligheder i nabolandet. Også selv om der ikke foreligger egne statistiske datakilder på området, kan man drage den slutning på grundlag af de spørgsmål, som rådsøgende retter til Regionskontor & Infocenter. Der vil for fremtiden skulle gives mere rum til dette emnefelt og de særlige spørgsmål fra denne gruppe af grænsependlere.

Nye spørgsmål og gamle kendinge

Efter etableringsfasen i 2004 - 2005 behøvede Infocentret ikke længere at beskæftige sig med den aktive markedsføring. Foruden en god søgning til rådgivernes træffetider og mange forskellige opgaver back office, er kendskabet til centrets fortrin og gode arbejder blevet udbredt via mund til mund-propaganda.

Regionskontor & Infocenter i Padborg er kontaktsted for grænsependlere, arbejdsgivere og i stigende grad også for myndigheder og andre aktører. Både materielt og især med hensyn til medarbejdernes kvalifikationer er der efterhånden blevet opbygget en kompetence inden for dansk-tyske forhold i grænseregionen, som er uden sidestykke. Det er frem for alt resultatet af

kompleksiteten i de emner, der rettes henvendelse om, og folks individuelle situation, som spørgsmålene er udsprunget af, men også strømmenes dynamik og forandringer på arbejdsmarkedet. I den nuværende praksis fører det til, at der foruden stadig nye spørgsmål og problemer fortsat rettes henvendelse om 'gamle kendinge'. Grundlæggende viden om skattesystemer og social sikring går hånd i hånd med ændringer i den enkeltes tilværelse og et forandret arbejdsmarked, som begge til stadighed bliver mere komplekse og mobile.

Sylvia Witte fordele infolyer omkring grænsependlermødet

Fremtidsudsigter

Med hjælp fra projektet 'Pontifex-Brobygger', der har kørt siden 2010 og modtager støtte under EU's Interreg 4A-program, er en række uafklarede spørgsmål, der stammer fra rådgivningsarbejdet, blevet besvaret takket være det juridiske analysearbejde, der er udført back office. Desuden er en lang række problemer og mobilitetsbarrierer også blevet løst. Men på grund af den fremskridende professionalisering og det fagligt dybdegående rådgivningsarbejde er mange andre udfordringer dukket op, som nu skal løses. Især den fremskridende digitalisering og samtidige centralisering af den offentlige forvaltning,

som er særlig udtalt i Danmark, stiller arbejdstagere, arbejdsgivere og derfor også rådgivningscentre over for nye udfordringer. Og på grund af sprogbarriererne vil der også altid være et behov for oversættelse og forklaring, der skal dækkes. Det er stadigvæk et erklæret mål for Regionskontor & Infocenter at sikre et pålideligt rådgivningstilbud af høj kvalitet, som gennem personlig og individuel rådgivning hjælper borgerne i regionen på det grænseoverskridende arbejdsmarked.

Tak

Region Sønderjylland-Schleswig og Regionskontor & Infocenter vil gerne rette en tak til alle samarbejdspartnere i Danmark og Tyskland for det gode og konstruktive samarbejde til fordel for et arbejdsmarked, hvor grænsen spiller en stadig mindre rolle. Der skal også samtidig lyde en tak til alle borgere, myndigheder og organisationer, der har vist os deres tillid ved at dele deres spørgsmål, sorger og bekymringer med os, så vi har kunnet finde frem til de rigtige løsninger. Vi vil også fortsat være behjælpelige, for netop det står Region Sønderjylland-Schleswig for tro mod mottoet: 'Grænsependlere - tilflyttere - vi hjælper!'

